

Prognozowanie zagrożenia finansowego biur podróży na podstawie sprawozdań finansowych – wybrane problemy

Magdalena Głębocka*

Streszczenie: *Cel* – Celem artykułu jest identyfikacja źródeł zagrożenia finansowego i możliwości jego prognozowania na podstawie zestandaryzowanych sprawozdań finansowych.

Metodologia badania – W artykule zastosowano metodę studiów literaturowych oraz analizę regulacji prawnych.

Wynik – Przedstawiono przyczyny powstawania zagrożenia finansowego i możliwości jego prognozowania na podstawie sprawozdań finansowych.

Oryginalność/wartość – Uporządkowanie objawów zagrożenia działalności gospodarczej oraz wskazanie możliwości wykorzystania informacji sprawozdawczej do prognozowania zagrożenia finansowego.

Słowa kluczowe: zagrożenie finansowe, sprawozdanie finansowe, stabilność finansowa, kontynuacja działalności

Wprowadzenie

Prowadzenie działalności gospodarczej wiąże się z koniecznością podejmowania decyzji w zmiennym środowisku ekonomicznym, a charakter tych zmian może stanowić źródło zagrożenia dla przedsiębiorstwa. Kumulacja czynników negatywnie wpływających na warunki gospodarowania prowadzi do powstania sytuacji kryzysowej objawiającej się zazwyczaj narastaniem trudności finansowych, a w skrajnych przypadkach zagrożeniem bytu ekonomicznego jednostki. Skutki finansowe niekorzystnych warunków prowadzenia działalności znajdują odzwierciedlenie w treści sprawozdań finansowych będących łącznikiem pomiędzy podmiotem gospodarczym a jej otoczeniem ekonomicznym. Ze względu na korelacje jednostki i jej otoczenia, wczesne ujawnienie zagrożenia posiada istotne znaczenie, tworzy bowiem przydatną bazę danych dla potrzeb decyzyjnych.

Celem artykułu jest prezentacja głównych źródeł zagrożenia finansowego jednostki i możliwości ich identyfikacji na podstawie danych zawartych w sprawozdaniu finansowym z uwzględnieniem specyficznych warunków funkcjonowania biur podróży.

---

* dr Magdalena Głębocka, Katedra Rachunkowości, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, e-mail: magdalena.glebocka@ue.katowice.pl.

1. Zagrożenie finansowe jednostki – jego znaczenie i konsekwencje

Słowo „zagrożenie” jest antonimem stabilności, bezpieczeństwa, zabezpieczenia. Zagrożenie finansowe można więc zdefiniować jako brak bezpieczeństwa finansowego, niestabilność finansową. Tym samym zjawiska i procesy zakłócające stabilność finansową firmy należy rozpatrywać jako czynniki generujące zagrożenie finansowe. Ich źródłem są zmiany zachodzące w otoczeniu gospodarczym jednostki oraz w niej samej, które w skrajnych przypadkach mogą skutkować zakwestionowaniem kontynuacji działalności jednostki.

Stabilność finansową¹ firmy można zdefiniować jako działanie podmiotu zgodne z przyjętymi celami mimo występujących zakłóceń (Michalska-Dudek, Przeorek, 2014, s. 189). W węższym podejściu jest ona identyfikowana jako bezpieczeństwo finansowe, czyli zdolność do zachowania płynności finansowej oraz wysoką sprawność gospodarowania (Franc-Dąbrowska, 2006, s. 121). Stabilność finansowa pozwala na realizację funkcji ekonomicznych związanych z pozyskiwaniem kapitału, jego podziałem i optymalnym wykorzystaniem. Może być ona zatem oceniana na podstawie wybranych parametrów finansowych, takich jak: płynność, wypłacalność, i rentowność (Gorczyńska, 2013, s. 105–106).

Poziom bezpieczeństwa finansowego zależy od stopnia finansowania aktywów obrotowych krótkoterminowymi kapitałami obcymi. Zmniejszanie się tej relacji oznacza ograniczenie zapotrzebowania na aktywa obrotowe i oznacza poprawę zarządzania nimi (Wędzki, 2003, s. 35). Można więc przyjąć, że zagrożenie finansowe wynika z błędnego zarządzania kapitałem obrotowym, chociaż nie jest to jedyna przyczyna. Również nieprzewidziane zmiany w środowisku gospodarczym mogą prowadzić do problemów finansowych. Kumulacja skutków negatywnych zjawisk zachodzących w otoczeniu zewnętrznym może zagrażać bytowi ekonomicznemu przedsiębiorstwa i prowadzić przez bankructwo do upadłości² (Rogowski, 2015a, s. 91).

2. Źródła zagrożenia finansowego

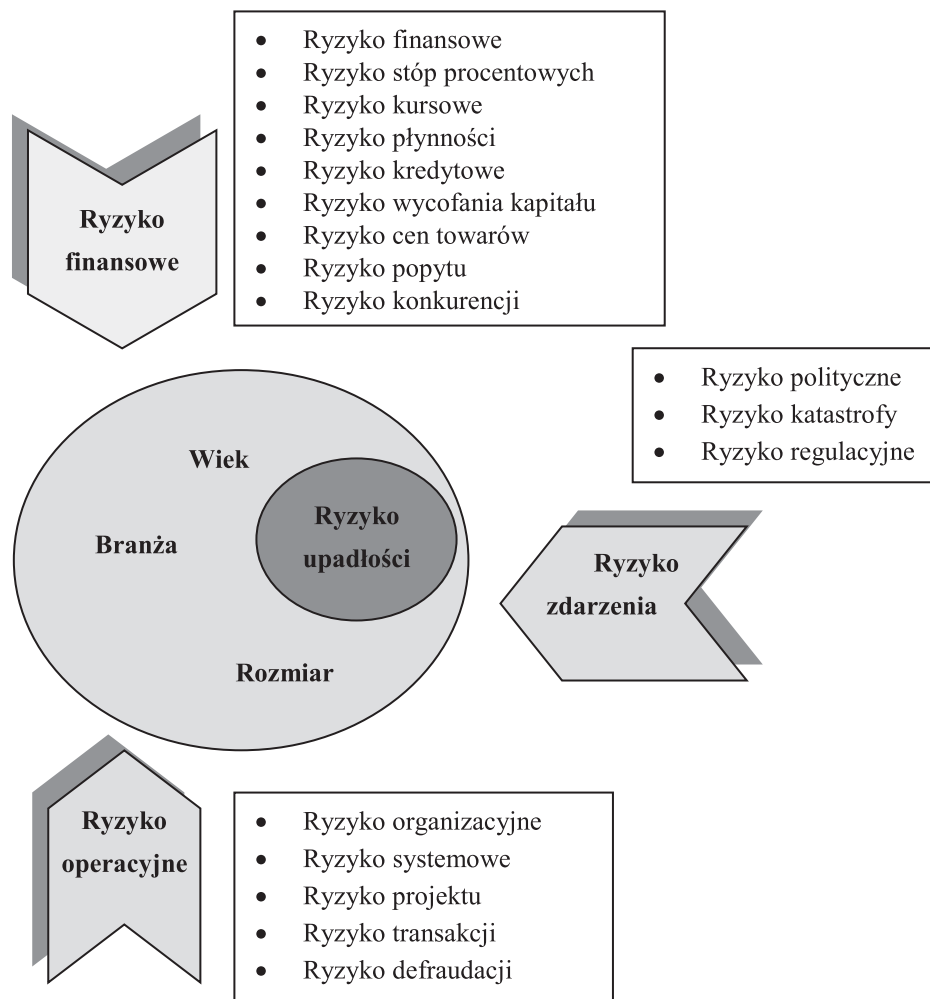
Przedsiębiorstwa funkcjonujące w zmiennym otoczeniu są narażone na działanie wielu czynników, do których muszą się dostosować przy optymalnym wykorzystaniu zasobów wewnętrznych jednostki. Nieumiejętne wykorzystanie tych zasobów związane z błędnym zarządzaniem jednostką, w połączeniu z zagrożeniem płynącym z otoczenia ekonomicznego jednostki może prowadzić do zagrożenia kontynuacji działalności³.

¹ W literaturze przedmiotu pojęcie stabilności finansowej i kondycji finansowej używane są zamiennie do określenia bezpieczeństwa funkcjonowania podmiotów gospodarczych (Michalska-Dudek, Przeorek, 2014, s. 191).

² Jedną z przesłanek ogłoszenia upadłości przedsiębiorstw jest stwierdzenie jego niewypłacalności (por. art. 11 Ustawy z dnia 28.02.2003 r. Prawo upadłościowe).

³ Zgodnie z art. 5 ust. 2 Ustawy z dnia 29.09.1994 roku o rachunkowości opracowując politykę rachunkowości przyjmuje się założenie, że jednostka będzie kontynuowała w dającej się przewidzieć przyszłości działalność w niezmnieszonej istotnie zakresie, bez postawienia jej w stan likwidacji lub upadłości, chyba że jest to niezgodne ze stanem faktycznym lub prawnym.

Zagrożenie finansowe przedsiębiorstwa stanowi efekt negatywnego oddziaływania wielu czynników endo- i egzogenicznych⁴ występujących na przestrzeni kilku lat i prowadzących do powstania kryzysu, a w skrajnych przypadkach do upadłości podmiotu. Czynniki ryzyka upadłości przedsiębiorstwa przedstawiono na rysunku 1.

Rysunek 1. Ryzyko upadłości przedsiębiorstw

Źródło: Korol (2010), s. 68.

⁴ Egzogeniczne (zewnętrzne) przyczyny zagrożenia stanowią zespół warunków funkcjonowania przedsiębiorstwa, niezależnych od niego i wynikający z tego, że działa ono w określonym globalnym, makro-, mezo-, regio- i mikrootoczeniu (Wieczerzyńska, 2009, s. 32).

Przetrwanie firmy jest uzależnione od umiejętności identyfikowania zagrożeń w jej otoczeniu zewnętrznym, ale również wewnętrznych czynników przedstawionych w tabeli 1. W wielu wypadkach czynniki naruszające stabilność finansową występują równocześnie, a ich liczba i siła decyduje o ryzyku działalności.

Tabela 1

Czynniki zagrażające stabilności finansowej przedsiębiorstwa

Czynniki makrootoczenia
– koszty pracy
– recesja w gospodarce krajowej
– recesja w gospodarce światowej
– stawki podatków dochodowych.
Czynniki sektorowe
– występujące powszechnie w gospodarce zatory płatnicze
– recesja w sektorze
– gwałtowne ograniczenie lub brak popytu
– nasilenie konkurencji w danym sektorze
Czynniki wewnątrzorganizacyjne
– brak strategii działania
– niska efektywność gospodarowania
– błędna strategia działania
– błędne zarządzanie
– brak kapitału lub innych zasobów o znaczeniu strategicznym

Źródło: opracowanie własne na podstawie Zelek (2004), s.7–19, za: Klepka (2013), s. 267.

Nieumiejętność identyfikacji źródeł zagrożenia, a co za tym następuje, brak reakcji ze strony przedsiębiorstwa, niepodejmowanie działań naprawczych może w konsekwencji doprowadzić do pogorszenia jego sytuacji finansowej i niewypłacalności. Niewypłacalność przedsiębiorstwa stanowi wyraźny przejaw kryzysu w nim występującego, zagrażającego kontynuacji działalności i może stanowić przesłankę wszczęcia postępowania upadłościowego lub restrukturyzacyjnego. Z tego punktu widzenia ogromne znaczenie posiada umiejętność odczytywania sygnałów zagrożenia finansowego. Symptomy zagrożenia kontynuacji działalności wymieniono w tabeli 2.

Przykłady objawów zagrożeń wskazane w regulacjach międzynarodowego i krajowego prawa o rachunkowości mogą być pomocne w ocenie zagrożenia finansowego, w tym kontynuacji działalności, lecz niewystarczające (Kumor, 2016, s.455). Podjęcie odpowiednich działań pozwala ograniczyć rozwój kryzysu, a nawet zapobiegać pojawieniu się jego kolejnych faz, oddalając groźbę upadłości (Gorczyńska, Wieczorek-Kosmała, Znanięcka, 2011, s. 14).

Tabela 2

Symptomy zagrożenia kontynuacji działalności

Symptomy finansowe
<ul style="list-style-type: none"> – poziom zobowiązań krótkoterminowych – zbliżający się termin wymagalności pożyczek krótkoterminowych, przy braku perspektyw przedłużenia terminu lub możliwości ich spłaty – nadmierne uzależnienie od pożyczek krótkoterminowych wykorzystywanych w celu finansowania aktywów długoterminowych – wycofanie finansowego wsparcia wierzycieli – istotne straty operacyjne lub znacząca utrata wartości aktywów generujących przepływy pieniężne – zmiana trybu rozliczeń z dostawcami z kredytu kupieckiego na natychmiastową płatność – zaleganie ze spłatą zobowiązań – zaległość w wypłatach dywidend lub ich niedokonywanie – finansowanie aktywów długoterminowych krótkoterminowymi kapitałami obcymi – zdarzenia lub uwarunkowania wskazujące na wycofanie finansowego wsparcia wierzycieli – ujemne przepływy środków pieniężnych za okresy przeszłe lub planowane – niekorzystne kształtowanie się kluczowych wskaźników finansowych – niezdolność zapewnienia finansowania niezbędnych prac rozwojowych, – niemożność dotrzymania warunków umowy kredytowej
Symptomy operacyjne
<ul style="list-style-type: none"> – zamiary kierownictwa dotyczące likwidacji jednostki lub zaniechania działalności – utrata pracowników, w tym kluczowego personelu kierowniczego – niedobór ważnych surowców – zagrożenie ze strony poważnego konkurenta – utrata podstawowych rynków zbytu, umowy franchisingowej, licencji czy głównego dostawcy – ryzykowne zmiany technologiczne
Pozostałe symptomy
<ul style="list-style-type: none"> – nieprzestrzeganie wymogów dotyczących kapitałów lub innych wymogów ustawowych – toczące się przeciwko jednostce procesy sądowe lub administracyjne, które w razie niekorzystnego rozstrzygnięcia mogą powodować powstanie roszeń, których jednostka nie mogłaby zaspokoić – brak ubezpieczenia od skutków ryzyka lub zdarzeń losowych lub nienależyte ubezpieczenie – niekorzystne zmiany legislacyjne lub zmiany polityki rządowej w dziedzinach istotnych dla jednostki (np. cła, kontyngenty, podatki)

Źródło: opracowanie własne na podstawie MSRF, s. 106–107; Głębocka (2016), s. 70–71.

3. Ocena zagrożenia finansowego na podstawie sprawozdań finansowych

Sprawozdanie finansowe stanowi główne i w wielu wypadkach jedyne źródło informacji o sytuacji majątkowo finansowej jednostki. Treść tych sprawozdań, zakres ujawnianych informacji liczbowych umożliwia dokonanie oceny sytuacji finansowej jednostki. W wielu wypadkach ocena zawartości tych raportów pozwala na wczesne wykrycie niekorzystnych zmian zachodzących w jednostce. Bilans i rachunek zysków i strat jako podstawowe elementy rocznego sprawozdania finansowego dostarczają danych niezbędnych do wstępnej oceny sposobu finansowania działalności, bezpieczeństwa finansowego, efektywności wykorzystania majątku. Należy nadmienić, że informacje jakościowe ujmowane w części

opisowej sprawozdania posiadają w wielu wypadkach kluczowe znaczenie dla identyfikacji czynników zagrażających stabilności finansowej⁵. Informacje tego typu określają specyficzne warunki funkcjonowania jednostki i w konsekwencji rzutują na poprawność wniosków wynikających z analizy treści sprawozdań finansowych.

W literaturze przedmiotu metody badawcze są grupowane w zależności od przyjętego sposobu wnioskowania na:

- metody logiczno-dedukcyjne opierające się na analizie określonych czynników odzwierciedlających bieżącą sytuację ekonomiczną jednostki,
- metody empiryczno-indukcyjne, w tym metody jednowymiarowe (test dychotomiczny) oraz metody wielowymiarowe (wielowymiarowa analiza dyskryminacyjna) (Zaleska, 2002, s. 17).

Wśród przykładowych systemów wczesnego ostrzegania umożliwiających identyfikację trudności ekonomiczno- finansowych⁶ należy wymienić system A. Hołdy, J. Gajdki i D. Stody (Zaleska, 2002, s. 24–41), M. Pogodzińskiej i S. Sojaka, D. Wierzby (Hamrol, Chodakowski, 2002, s. 21–22) lub model E. Mączyńskiej (Wojnar, 2014, s. 222). Identyfikacja ryzyka finansowego za pomocą modeli analizy dyskryminacyjnej ma tę zaletę, że jest obiektywna i prosta (Hamrol, Chodakowski, 2008, s. 20). Do głównych jej wad należy jednak zaliczyć fakt, że:

- nie uwzględnia ona specyficznych i wyjątkowych sytuacji,
- oparta jest wyłącznie na danych finansowych i nie uwzględnia wielkości niewymierzalnych finansowo (stan koniunktury, szanse rozwoju, jakość zarządzania, pozycja na rynku).

W wielu wypadkach specyfika warunków funkcjonowania firmy przesądza o użyteczności określonego narzędzia analitycznego. Między innymi specyfika działalności biur podróży powoduje, że klasyczne wskaźniki służące do oceny ich stabilności finansowej powinny zostać rozbudowane o kolejne aspekty (Michalska-Dudek, Przeorek, 2014, s. 189). Za skuteczne narzędzie oceny stabilności biur podróży należy uznać R.A.T.I.N.G. (*Risk Adjusted Touroperator Information and Notification- based Grade*) – wskaźnik opracowany przez TravelDATA (rys. 2).

Model ten dostosowano do specyficznych zasad funkcjonowania biur podróży. Formułę bazową stanowi suma skorygowanej wartości funduszy własnych i zysku netto na koniec badanego roku oraz połowy zysku netto za rok poprzedni do wartości przychodów ze sprzedaży imprez turystycznych uzyskanych w badanym roku. Korekta funduszy własnych obejmuje pozycje aktywów, które nie są bezpośrednio związane z finansowaniem bieżącej działalności.

---

⁵ Znaczenie informacji niefinansowych podkreślono w nowelizacji Ustawy o rachunkowości. Na określone podmioty nałożono obowiązek (art. 49, ust.1) wyodrębnienia w sprawozdaniu z działalności oświadczenia na temat informacji niefinansowych. Oświadczenie to obejmuje między innymi (por. art. 49b, ust. 2): 1) zwięzły opis modelu biznesowego jednostki; 2) kluczowe niefinansowe wskaźniki efektywności; 3) opis istotnych ryzyk związanych z działalnością jednostki.

⁶ System wczesnego ostrzegania jest jednym z elementów procesu oceny sytuacji finansowej przedsiębiorstwa, a jego zadaniem jest przede wszystkim ujawnienie jej pogorszenia. Stanowi on wstępne narzędzie analityczne, które powinno zostać wzmocnione całym procesem monitorowania kondycji finansowej jednostki (Zaleska, 2002, s. 12).

Rysunek 2. Etapy metodologii R.A.T.I.N.G. według Travel Data

Źródło: Michalska-Dudek, Przeorek (2014), s. 194.

Gwarancja ubezpieczeniowa⁷ odpowiada kwocie do wysokości, której odpowiada ubezpieczający w wypadku powstania konieczności pokrycia kosztów powrotu klientów do kraju lub zwrotu wpłat za niezrealizowane usługi turystyczne⁸.

W budowie wskaźnika uwzględniono także czynniki zależne i niezależne od touroperatora powodujące ograniczenie lub wzrost ryzyka działalności (tab. 3).

Tabela 3

Czynniki zwiększające poziom ryzyka biur podróży

Czynniki zależne od touroperatora
<ul style="list-style-type: none"> – koncentracja geograficzna biznesu – prowadzenie działalności w grupie kapitałowej – prowadzenie stałej polityki redystrybucji zysków – niski poziom przychodów ze sprzedaży usług – duża sprzedaż ofert Last Minute
Czynniki niezależne od touroperatora
<ul style="list-style-type: none"> – negatywne zmiany w sytuacji makroekonomicznej Polski – problemy z przewoźnikami lotniczymi – negatywne zmiany polityczne w kluczowych obszarach działalności – problemy z systemami rezerwacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie Michalska-Dudek, Przeorek (2014), s. 197.

⁷ Zasady określania wysokości sumy gwarancyjnej określa Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29.04.2013 roku w sprawie minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej wymaganej w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych.

⁸ Relacja gwarancji ubezpieczeniowej do poziomu przychodów ze sprzedaży stopniu zabezpieczenia interesów klienta (Michalska-Dudek, Przeorek, 2014, s. 196).

Wartość wskaźnika R.A.T.I.N.G. pozwala przypisać badaną firmę do jednej z ośmiu grup od najbardziej wiarygodnej (grupa AAA) do grupy, w której występuje zagrożenie kontynuacji działalności (grupa C/D). Warto zauważyć, że wartość skorygowanych funduszy własnych odpowiada najbardziej płynnym zasobom wykorzystywanym do sfinansowania bieżącej działalności. Oznacza to, że również w tym modelu płynność posiada kluczowe znaczenie. Ocena płynności finansowej jest najczęstszym wyznacznikiem finansowych warunków zapewniających przedsiębiorstwu kontynuację działalności oraz szanse na rozwój. Zagrożenie finansowe jednostek może być powiązane z ich niezdolnością do pokrycia bieżących wydatków warunkujących prowadzenie podstawowej działalności operacyjnej oraz przypadających do spłaty w danym okresie zobowiązań finansowych (Karbownik, 2014, s. 150). Sytuację taką prezentuje przypadek spółki Alfa Star, działającej w branży usług turystycznych.

Tabela 4

Wybrane informacje finansowe i niefinansowe biura podróży Alfa Star za okres 2013–2014

Sprawozdanie z sytuacji finansowej	2013	2014
Aktywa obrotowe , w tym	99 802	7 362 491
– środki pieniężne i ich ekwiwalenty (w zł)	8	383 993
Zobowiązania krótkoterminowe , w tym	69 486	15 946 719
– zobowiązania z tytułu dostaw	65 486	6 277 962
– kredyty, pożyczki i zobowiązania z tyt. leasingu finansowego (w zł)	0	8 990 052
Sprawozdanie z wyniku finansowego i pozostałych całkowitych dochodów		
Zysk / strata netto (w zł)	–432 645	+638 590
Zysk/ strata ze sprzedaży (w zł)	–354 285	+1 262 868
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych		
Przepływy z działalności operacyjnej (w zł)	–493 109	+3 826 437
Przepływy z działalności inwestycyjnej (w zł)	0	–30 000
Przepływy z działalności finansowej (w zł)	+492 803	–3 404 642
Przepływy pieniężne netto (w zł)	+306	+391 795
Kapitał obrotowy netto (w zł)	+30 316	–8 584 228
Wskaźnik bieżącej płynności	1,436	0,462
Wskaźnik płynności gotówkowej	0,00	0,02
Ocena wiarygodności według metodologii R.A.T.I.N.G.	nieznana	nieznana

Źródło: opracowanie własne na podstawie rocznego sprawozdania finansowego Spółki Alfa Star SA na 31.12.2014; Michalska-Dudek, Przeorek (2014), s. 201.

Analizując dane wynikające z treści sprawozdań finansowych, można zauważyć znaczną poprawę rentowności prowadzonej działalności i jej efektywności finansowej, ponieważ 2014 rok spółka zamknęła zyskiem i dodatnią wartością przepływów z działalności operacyjnej. Większość środków finansowych uzyskanych z działalności operacyjnej została przeznaczona na spłatę kredytów i oprocentowania. W konsekwencji na koniec 2014 roku spółka wykazywała ujemną wartość kapitału obrotowego netto i zbyt niski poziom wskaźnika bieżącej płynności. Dodatkowo należy zaznaczyć, że w lutym 2014 roku doszło do połączenia spółki Alfa Star SA ze spółką Dobra Nasza SA i w związku z tym wyemitowano akcje o łącznej wartości emisyjnej 32 323 677,20 zł. Zwiększenie środków pieniężnych w 2014 roku wynikało częściowo z zasilenia spółki przez akcjonariuszy. Poziom wiarygodności spółki według wskaźnika R.A.T.I.N.G. uznano za nieokreślony w 2014 roku. Sytuacja finansowa firmy sukcesywnie pogarszała się. W 2011 roku poziom wiarygodności Alfa Star SA uznano za wystarczający, a w kolejnym roku określono jako potencjalnie wrażliwy na zmiany w otoczeniu biznesowym. W 2013 roku kontynuacja działalności spółki była możliwa jedynie w sprzyjających warunkach. W roku 2015 spółka ogłosiła niewypłacalność.

Porównanie ogólnych wartości prezentowanych w sprawozdaniu finansowym i podstawowych wskaźników płynności oraz oceny wiarygodności przy zastosowaniu metody R.A.I.T.I.N.G. prowadzi do podobnych wniosków i jednoznacznie wskazuje na pogarszającą się sytuację finansową firmy. Przyczyn tego stanu można dopatrywać się w błędnym zarządzaniu działalnością operacyjną i płynnością finansową jednostki. Ujemna wartość kapitału obrotowego stanowiła jeden z licznych objawów zagrożenia finansowego. Do pozostałych symptomów należy zaliczyć: 1) stan zobowiązań; 2) niekorzystne wartości wskaźników finansowych; 3) ujemne wartości przepływów pieniężnych; 4) duże straty z działalności operacyjnej; 5) niekorzystną strukturę kapitałów własnych.

Wśród ogólnych przyczyn zagrożenia finansowego, często prowadzących do upadłości firm branży turystycznej (i które również w tym przypadku przyczyniły się do ogłoszenia niewypłacalności spółki Alfa Star SA), wymienić można: 1) piramidy finansowe, to znaczy kontrakty gwarancyjne znacznie podwyższające ryzyko działalności; 2) ryzyko wzrostu kursu walut; 3) niestabilną sytuację polityczną powodującą destabilizację otoczenia ekonomicznego jednostki; 4) nasilenie konkurencji w danym sektorze co prowadzi do minimalizacji marży a tym samym wzrostu ryzyka działalności (Nowicka, 2017, s. 1–2).

Wczesna identyfikacja zagrożenia finansowego stanowi użyteczne narzędzie wspomagające proces operacyjnego i strategicznego zarządzania przedsiębiorstwem. Trafność uzyskanych prognoz jest uzależniona od doboru narzędzi, które powinny uwzględniać specyfikę warunków funkcjonowania badanej jednostki.

Uwagi końcowe

Turbulentność otoczenia ekonomicznego podmiotów gospodarczych powoduje, że podejmowanie decyzji staje się coraz bardziej skomplikowanym procesem. Ryzyko niepowodzenia

działalności stanowi wypadkową niekorzystnych zmian zachodzących nie tylko w środowisku makroekonomicznym, lecz również w samym przedsiębiorstwie. Ich kumulacja, przy braku elastyczności jednostki na zmiany zachodzące w środowisku, w którym funkcjonuje, prowadzi do pogorszenia ogólnej kondycji finansowej, a w skrajnych przypadkach zagrażają kontynuacji działalności. Z tego też powodu niezwykle istotne wydaje się opracowanie zestawu instrumentów pozwalających na wczesną identyfikację zagrożenia finansowego jednostki.

Wiele czynników determinuje zagrożenie finansowe. Część z nich może mieć charakter ogólny, a inne specyficzny dla określonej branży. Jak zaznacza Wojnar (2014, s. 229), nie jest więc możliwe wskazanie modelu, który można z całą pewnością uznać za niezawodny i pozbawiony wszelkich wad. Istnieje ciągła potrzeba tworzenia nowych modeli, czyli doskonalenia techniki wczesnego ostrzegania przedsiębiorstw przed zbliżającym się zagrożeniem finansowym.

Literatura

- Franc-Dąbrowska, J. (2006). Bezpieczeństwo finansowe a efektywność zaangażowania kapitałów własnych. *Roczniki Nauk Rolniczych, Seria G*, 93 (1), 121–128.
- Głębocka, M. (2016). Przesłanki braku kontynuacji działalności a sprawozdawczość finansowa jednostki – wybrane problemy. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, 6, 76–76.
- Gorczyńska, M. (2013). Stabilność finansowa a zrównoważony rozwój przedsiębiorstwa. *Zarządzanie i Finanse*, 2 (2), 99–100.
- Gorczyńska, M., Wieczorek-Kosmala, M., Znaniecka, K. (2011). Kryzys przedsiębiorstwa z perspektywy jego sytuacji finansowej. W: K. Znaniecka, M. Gorczyńska, M. (red.), *Zjawiska kryzysowe a decyzje finansowe przedsiębiorstw* (s. 9–21). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.
- Hamrol, M., Chodakowski, J. (2008). Prognozowanie zagrożenia finansowego przedsiębiorstwa. Wartość predykcyjna polskich modeli analizy dyskryminacyjnej. *Badania Operacyjne i Decyzyjne*, 3, 17–32.
- Karbownik, L. (2014). Determinanty zagrożenia finansowego przedsiębiorstw sektora TSL w Polsce. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 371, 149–164.
- Klepka, R. (2013). Kryzys w przedsiębiorstwie, jego symptomy i przyczyny. *Miscellanea Oeconomicae*, 17 (2), 259–269.
- Koroń, T. (2010). *Systemy ostrzegania przedsiębiorstw przed ryzykiem upadłości*. Warszawa: Oficyna a Wolters Kluwer business.
- Kumor, I. (2016). Identyfikacja i klasyfikacja zjawisk zagrażających kontynuacji działalności i ich ujęcie sprawozdawcze. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 2 (80), cz. 2, s. 449–456.
- Michalska-Dudek, I., Przeorek, R. (2014). Ocena stabilności biur podróży w Polsce z wykorzystaniem metody R.A.T.I.N.G. W: B. Walas, J. Sobczuk (red.), *Ewolucja podaży i popytu w turystyce* (s. 187–207). Sucha Beskidzka: Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii w Suchoj Beskidzkiej.
- MSRF. Międzynarodowy Standard Rewizji Finansowej nr 570. Kontynuacja działalności. Pobrano z: <http://kibr.org.pl> (2.03.2017).
- Nowicka, M. (2017) *Dlaczego biura podróży upadają*. Pobrano z: <http://www.architekcpodrozy.pl> (3.02.2017).
- Rogowski, W. (2015a). Rozważania nad pojęciem upadłości przedsiębiorstwa, czyli upadłość niejedno ma imię. *Studia i Prace. Kolegium Zarządzania i Finansów*, 142, 87–116.
- Rogowski, W. (2015b). Przyczyny upadłości polskich przedsiębiorstw – aspekt teoretyczny. *Studia i Prace. Kolegium Zarządzania i Finansów*, 143, 119–154.

- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29.04.2013 roku w sprawie minimalnej wysokości sumy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej wymaganej w związku z działalnością wykonywaną przez organizatorów turystyki i pośredników turystycznych. Dz.U. 2013 nr 0, poz. 511.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. T.j. Dz.U. 2016, poz.1047, z późn. zm.; Dz.U. 2016, poz. 2255; Dz.U 2017, poz. 61.
- Ustawa z dnia 28 lutego 2003 roku Prawo upadłościowe. Dz.U. 2003 nr 60, poz. 535; Dz.U. 2015, poz. 233, 978, 1166, 1259, 1844; Dz.U. 2016, poz. 615, 996, 1579.
- Wędzki, D. (2003). *Strategie płynności finansowej przedsiębiorstw*. Kraków: Oficyna Ekonomiczna.
- Wieczeryńska, B. (2009). *Kryzys w przedsiębiorstwie*. Warszawa: CeDeWu.
- Wojnar, J. (2014). Ocena skuteczności modeli analizy dyskryminacyjnej do prognozowania zagrożenia finansowego spółek giełdowych. *Zeszyty Naukowe Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie*, 24 (1), 219–231.
- Zaleska, M. (2002). *Identyfikacja ryzyka upadłości przedsiębiorstwa i banku*. Warszawa: Difin.
- Zelek, A. (2004). Od kryzysu do upadłości – wyniki badań nad naturą kryzysów polskich przedsiębiorstw. *Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu*, 49, 7–19.

FORECASTING OF THE FINANCIAL THREAT OF TRAVEL AGENTS ON THE BASIS OF FINANCIAL STATEMENTS – SELECTED ISSUES

Abstract: *Purpose* – The purpose of the article is to identify the sources of the financial risks and its prediction based on standardized financial statements.

Design/methodology/approach – In the article uses the method of study literature and an analysis of the legal regulations.

Findings – In the article shows the causes of the financial risks and its prediction based on financial statements.

Originality/value – Classification of the symptoms of the threat activity and an indication of the possibilities of the use of financial reports for forecasting risks.

Keywords: financial risk, financial statements, financial stability, going concern

Cytowanie

Głębocka, M. (2017). Prognozowanie zagrożenia finansowego biur podróży na podstawie sprawozdań finansowych – wybrane problemy. *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, 4 (88/1), 241–251. DOI: 10.18276/irfu.2017.88/1-23.